

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684**

15. Quid sit lex dioecesana, & lex iurisdictionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

jecta sunt.

3. Ea tantum Ecclesie sunt exempta, quae ple-
no iure ad exemptum spectant.

4. Suum proprie non est quod est commu-
ne.

6. Privilegia proprie intelligenda.

Difficultatem facit quia appellatione sui comprehenditur etiam id quod com-
mune est, *l. si quis servos ff. de leg. 3. l. pupillus §. fin. ff. de verb. sign.* adeo ut res
michi cum alio communis vendi & impignorari possit, quae de re doctè Mude-
us *l. nemo ex focis ff. pro socio fol. 64. Negus. de pig. in 3. memb. 2. par. princip. n. 59. & seqq.*
& non modò quod immediatè sed etiam quod mediatè suum est: ideo præceptum
de providendo alicui in Ecclesiis suis, extenditur ad eas quae mediatè subjectae sunt
c. pro illorum de prebendis. Sed respondeo cum Archidiacono eas tantum esse exem-
ptas, quae pleno iure spectant ad exemptum, *Archid. in c. Frater. n. 4. ubi latè id exa-
minat. 16. quest. 11.* Imprimis quia exemptiones præjudicant iuri ordinario, ideoque
strictissime interpretandae, *c. licet. de offic. ord. l. 2. §. merito §. si quis à principe ff. ne quid
in loco public. nec extendendae sunt ad id quod commune est, nam suum proprie dici
non potest quod commune est, prout quoque quod mediatè ad aliquem spectat, su-
um esse proprie dici non potest. l. quæsitum, §. celsus ff. de fundo instr. leg. Archid. nu. 5.
latissimè lason l. servi electione §. labeon. l. 4. 10. 20 21. 22 ff. de legat. 1.*

Potro certum est, privilegia semper extendenda esse secundum propriam verbo-
rum significationem ut quando minus fieri possit ordinariæ obliunt potestati, quae est
perquam favorabilis *l. scribit quinius l. plautus ff. de auro & argento leg. copiosiusque id
probat Archid. d. c. Frater 16. quest. 1. num. 5. & dixi supra quest. 4.* De qua questione
prolixius videri poterit Philipp. Francus. *in c. cum in illis fin. num. 2. & 3. de Preb. in 6.*
Ubi disputat an dispositio restringenda sit ad id quod totum est disponentis, an ve-
rò etiam extendenda ad id quod cum alio commune est; distinguitque inter disposi-
tionem odiosam & favorabilem, quemadmodum apud eundem videre latius poterit
lector.

Q V Æ S T I O XV.

Quid sit lex d'cecesana & lex jurisdictionis?

S U M M A R I U M.

1. In Episcopo generaliter unica jurisdictio.	5. Dissensio scribentium in hac materia.
2. Res iudicata in diocesana, non præjudicat in lege jurisdictionis.	6. Dissensio legis Diocesanae.
3. Derivatio legis diocesanae.	7. Dissensio legis jurisdictionis.
4. Commissione facta diocesano censetur fa- cta Episcopo.	8. Cuius species sit charitativum subsidium.
	9. Item Synodus Episcopalis.
	10. Item dissensio & Canonica Episcopalis

G

IN

IN diffinitione exemptionum dixi, sub nomine iurisdictionis comprehendi legem Diocesanam & iurisdictionis, de utraque quia inter interpretes non ita convenit. pauca hæc adferemus. In Episcopo unicam tantum esse iurisdictionem sub qua universum jus Episcopale comprehenditur quod in universa Diocesi habet, nonnullis usurpata latiore significatione legis diocesanae visum est. *Innocent. c. dilectus de offic. ordin. Abbas c. auditis in 1. notabilis de restit. in integrum.*

² Aliis tamen communius placuit distinctas esse species, ita ut res iudicata in lege Diocesana non obstat legi iurisdictionis, *Abb. c. 1. de offic. ordin. ubi text.*

Et quidem Diocesana lex à diocesano derivatur, qui à Pontificiis DD. propriè Episcopus nuncupatur & non alius, quamvis de jure speciali in loco ordinariam habeat potestatem, *Abb. c. cum olim de major. & obed. & cap. Joannes. num. 2. de restitum.*

³ Adeoque refert ut facta commissione diocesano, censetur facta tantum Episcopo. At verò si ordinarium cui libet alteri ordinariam habenti iurisdictionem facta esse censetur, *glo. Clema. verb. Diocesanis de iure patronat. Navarr. cons. 11. de Claustr. de spons. tom. 2.*

⁴ Porro pro diffinitione utriusque huius legis diocesanae & iurisdictionis varia, olim fuit elaboratum, aliis assententibus quod illa consistat in recipiendo, hæc verò in dando seu conferendo, aliis aliter opinantibus, ut patet ex Innocent. & aliis, c. 1. de statu Monach. ubi *Abb. glo. c. dilectus ubi DD. de offic. ordin. Bertachin. tract. de Episcop. l. 4. par. 2. n. 80. & seqq. Henric. Botteus tract. de Synodo par. 1. num. 61. & seqq. ubi late.* Res hæc ut censeam cum Innocent. aptius diffiniri non poterit quam diffinitione per partes, de qua apud Topicos. *Aristoteles lib. 2. poster. cap. 5. Io. Apellus in Dialect. legati cap. num. 24. Christoph. Hegendor. in suo libello de definitionibus & divisionibus legalibus to. 16. per 1. vol. tract. 1. fol. 252.* Nempe ius Diocesana est ad quam spectat perceptio Cathedralitici, pars decima oblationum, charitativam subsidium, dehinc cætera omnia à quibus Monasteria jure communi sunt exempta, *Abbas d. c. dilectus n. 4 ubi late & DD. supra citati.*

⁵ Lex verò iurisdictionis est quæ obedientiam, subjectionem, reverentiam, institutionem, correctionem, reformationem, iurisdictionem, penitentia indictionem, causarum audientiam, sacramentorum collationem, eaque omnia complectitur, in quibus Monasteria Diocesana, jure communi subiiciuntur. *DD. ubi supra Bertachin. tract. de Episcopo lib. 4. parte 2. numer. 80. Thomas Zerola in praxi Episcop. part. 2. verb. iura Episcopalia. Cuchus in suis iuris Canonici lib. 1. tit. 12. verb. hæc iura.*

⁶ Quæ ut magis pateant quæritur primo, utrum charitativum subsidium sit de lege Diocesana? articulus hic multis fuit dubius, ut refert Barth. Bellencinus tract. de charit. subsidio. qu. 28. communis tamen (inquit) opinio est affirmativa, Unde infertur Monasteria jure communi Exempta esse à solutione charitativi subsidii.

Io. Andr. Buriio Innoc. & DD. d. c. dilectus de offic. ord. Bald. si quis ad declinandam col. 8. C. de Episc. & Cler.

Limite primò, in Ecclesiis monasterio subjectis quæ ante subjectionem illud præstare consueverant. Nam ratione earum, monasterium obligabitur *Clem. 1. de cen. sib. Innoc. d. c. a. de statu Monach. cap. conquerente de offic. ord.*

Limite secundò, nisi monasterium haberet populum, quia ratione populi tenetur ad omnia quæ sunt legis Diocesanae. Io. Andr. in add. ad spec. ut. de privileg. Bellenc. tract. de charit. subsid. q. 29. Quæritur secundò, Quid de Synodo? utrum sit legis Diocesanae? & breuiter an Abbates seu monasteria teneantur venire ad Synodum Episcopi? Remitto ad prolixam disputationem & distinctionem Henrici Botei, in suo speciali tractatu de Synodo parte 2. n. 4. & seqq. ex qua uberius etiam intelligentia legis Diocesanae & jurisdictionis hauriri poterit.

Tertiò utrum dispensatio? paucis dicimus eam esse de lege jurisdictionis, cap. ex transmissa transl. prelat. glo. clem. 1. de Rescriptis, & ita resoluit Paulus Borgasius in suo tract. de Irregularitatibus parte 2. Rubr. an dispensatio sit de lege Diocesana nu. 4. Eadem dicta sint de Canonica Episcopali, de qua materia in cap. requisisti & cap. officii de de Testam. & Petrus de Urbaldis, in tract. de Canonic. Episcopali cap. 1. n. 4. & c. 4. q. 5. Lapus de Castellione, tract. de Canonic. portione n. 5. Cætera ad pleniorum hujus tituli cognitionem peti poterunt, præsertim ex Abbate & Innocentio hic citatis, quæ compendii gratia nunc prætereo, qui tradunt Hospitalitatem, itionem ad exequias, prædicationem, missarum celebrationem, legationem, processionem, angarias, & quaslibet alias vexationes sub lege Diocesana comprehendit.

QUÆSTIO XVI.

Monasteria an sint Exempta?

SUMMARIUM.

1. Monasteria iure scripto sunt Exempta jurisdictionis. à lege Diocesana, non verò à lege juris. 2. Quousque se extendat eiusmodi exemptio.

DE jure communi quod attinet, sunt exempta à lege Diocesana, non verò à lege jurisdictionis, ut patet ex auctoritatibus præcedenti capite allegatis, quas maxime Abbas persequitur, d. cap. de statu Monach. & d. cap. dilectus de offic. ord. in. & Bertrachin, tract. de Episcop. lib. 4. parte 2. quæst. 35. n. 80.